

паями доцільно відображати на окремому субрахунку до синтетичного рахунка 91 «Загальновиробничі витрати». В цьому випадку її можна буде розподіляти лише на ті культури, для вирощування яких отримано земельні ділянки в оренду.

При утриманні податку на доходи фізичних осіб з орендної плати кредитують субрахунок 641 і дебетують субрахунок 685. Якщо орендна плата виплачується в натуральній формі, то об'єкт оподаткування збільшується, по-перше, відповідно до вимог п. 3.4 закону Про податок з доходів фізичних осіб на коефіцієнт 1,1764705, по-друге, відповідно до норми п. 4.2. закону про ПДВ на коефіцієнт 1,2.

З метою відповідного нормативного регламентування обліку земельних ділянок доцільно Міністерству аграрної політики розробити галузеві рекомендації, в яких повинна бути розкрита методика первинного, аналітичного обліку операцій з землею. Також повинні бути розроблені і затверджені всі необхідні первинні бухгалтерські документи, що забезпечують облік наявності та руху земельних угідь.

Список використаних джерел

1. Дерій В. А. Бухгалтерський облік землі в Україні та за кордоном // Бухгалтерія в сільському господарстві. — 2000. — № 5. — С. 14—15.
2. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств. Лист Міністерства аграрної політики від 04.12.2003 р. № 37-27/14023 // Все про бухгалтерський облік. — 2004. — № 112. — С. 39—55.
3. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291 // Бухгалтерський облік і аудит. — 2000. — № 1. — С. 3—13.

Т. Є. Кучеренко, канд. екон. наук, доцент
Уманський державний аграрний університет

ПРИНЦИП ПРЕВАЛЮВАННЯ СУТНОСТІ НАД ФОРМОЮ

Принцип превалювання сутності над формою є базисним в умовах глобалізації світової економіки. Більшість вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як: І. В. Буфатіна, А. Рабошук, Дж. Лав. Вінсент, С. Канигін, В. В. Качалін, Д. Міддлтон, О. Редько,

О. Соловйова, Я. В. Соколов та інші визначають превалювання сутності над формою якісною характеристикою фінансової звітності.

Виділення принципу превалювання сутності над формою відбулося в процесі еволюційного розвитку капіталу та його відображення у обліку і звітності.

Основною категорією національного юридичного права майнових інтересів суб'єкта господарювання, яке впливає на побудову національної фінансової звітності, виступає «майно». Юридично суб'єкт господарювання виступає власником майна, прав і обов'язків, основою чого є нерухоме майно: «Підприємство є єдиним майновим комплексом, що використовується для здійснення підприємницької діяльності.

Підприємство як єдиний майновий комплекс є нерухомістю» [3, с. 67]. Бухгалтерський облік та бухгалтерська звітність, складена за накопичувальними та узагальненими даними обліку, традиційно орієнтовані на юридичне забезпечення економічної життєдіяльності суб'єкта господарювання.

З економічної точки зору господарська діяльність не обов'язково забезпечується з допомогою власного майнового комплексу і, зокрема, його нерухомістю, головним виступає економічна ефективність інвестованого капіталу у вигляді контрольованих ресурсів. Така трактовка бізнесу передбачає побудову балансу за економічною ознакою, що відповідає сучасними тенденціям МСФЗ. Якщо інформація має правдиво відображати операції та інші події, які їй належить відображати, необхідно вести їх облік і розкривати відповідно до їхньої сутності та економічної реальності, а не лише виходячи з їхньої юридичної форми [5, с. 52].

Згідно економічної концепції, активи — це ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до отримання економічних вигод у майбутньому. Економічні ресурси компанії визначаються не лише балансовими активами, але і забалансовими активами, контроль і управління над якими відбувається у результаті укладених договорів, угод тощо. З фінансової точки зору капітал став розглядатися як особлива форма економічних зобов'язань фірми по відношенню до власників. Ці зобов'язання юридичної особи зводяться до підтримання і нарощування капіталу, що забезпечує її конкурентні переваги.

Концептуальними основами встановлено дві концепції капіталу і збереження капіталу: фінансова і фізична.

МСФЗ допускають обидві концепції капіталу, проте сучасні форми фінансування компаній передбачають застосування фі-

нансової концепції, яка має чітку спрямованість на залучення додаткових фінансових інвестицій. Цей процес сприяє оцінці елементів фінансової звітності за справедливою вартістю. Застосування справедливої вартості активів і зобов'язань, у свою чергу, стає можливим лише в умовах функціонування принципу превалювання економічної сутності щодо оцінки елементів фінансової звітності у процесі формування прогнозної інформації. Практика роботи ТНК показує, що у сучасних умовах виникає попит зі сторони акціонерів, інвесторів, держави, працівників та інших учасників бізнесу на сигнальну інформацію про перспективи і ризики ділової активності. Ці показники базуються на справедливій вартості майбутніх економічних вигод, що пов'язані із здатністю фірми у майбутньому генерувати грошові кошти у результаті утримання відповідних активів і зобов'язань.

Принцип превалювання сутності над формою призводить до недоцільності виділення такого принципу фінансової звітності як автономність. Поглиблення корпоративних відносин однозначно віддаляє початкового власника бізнесу від організації та управління створеної ним юридичної особи — суб'єкта господарювання. Застосування принципу автономності для національних унітарних, акціонерних і колективних підприємств втрачає свою актуальність і через чітко визначені юридичні норми Господарського і Цивільного кодексів, якими регулюються майнові відносини і відповідальність за зобов'язаннями, в тому числі із власниками таких форм господарювання [2, с. 52—77; 3, с. 27—61].

Таким чином, принцип превалювання сутності над формою не лише визначає методичні підходи при складанні фінансової звітності, але і підтверджує доцільність застосування справедливої вартості та ставить під сумнів доцільність виокремлення принципу автономності.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України: Офіційний текст. — К.: Кондор, 2004. — 208 с.
2. Цивільний кодекс України: Офіційний текст. — К.: Кондор, 2003. — 402 с.
3. Бухгалтерський облік на підприємствах АПК. Том 1. / За ред. В. М. Пархоменка та В. М. Жука. — К.: ІАЕ, 2004. — 826 с.
4. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2000 / Перекл. з англ. за ред. С. Ф. Голова / К.: Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2000. — 1272 с.
5. Словник іншомовних слів / За редакцією О. С. Мельничука. — К.: Головна редакція УРЕ. — 1974. — 775 с.